

Vilniaus universitetas
Medicinos fakultetas

STUDENTŲ MOKSLINĖS VEIKLOS TINKLO LXXVI KONFERENCIJA

Vilnius, 2024 m. gegužės 13–17 d.

PRANEŠIMŲ TEZĖS

Leidinį sudarė

VU MF Mokslo ir inovacijų skyriaus

inovacijų specialistas Kristijonas PUTEIKIS ir

administratorė Rima DAUNORAVIČIENĖ

VILNIAUS
UNIVERSITETO
LEIDYKLA

2024

Mokslo komitetas:

doc. dr. Valdemaras Jotautas
dr. Diana Bužinskienė
prof. dr. Violeta Kvedarienė
prof. dr. (HP) Saulius Vosylius
prof. habil. dr. (HP) Gintautas Brimas
Indrė Sakalauskaitė
Laura Lukavičiūtė
dr. Agnė Abraitienė
doc. dr. Jūratė Pečeliūnienė
prof. dr. Vaiva Hendrixson
doc. dr. Ieva Stundienė
prof. dr. Eglė Preikšaitienė
doc. dr. Birutė Zablockienė
prof. dr. Pranas Šerpytis
Artūras Mackevičius

dr. Žymantas Jagelavičius
doc. dr. Agnė Kirkliauskienė
prof. dr. Marius Miglinas
Žilvinas Chomanskis
doc. dr. Kristina Ryliškienė
prof. dr. Vilma Brukienė
doc. dr. Saulius Galgauskas
Andrius Žučenka
doc. dr. Birutė Brasiūnienė
doc. dr. Jaunius Kurtinaitis
prof. dr. Eugenijus Lesinskas
doc. dr. Goda Vaitkevičienė
prof. dr. Alvydas Navickas
doc. dr. Rima Viliūnienė
prof. dr. (HP) Edvardas Danila

prof. dr. Nomedą Rima Valevičienė
Teresė Palšytė
doc. dr. Vytautas Tutkus
doc. dr. Danutė Povilėnaitė
dr. Viktorija Andrejevaitė
prof. dr. Robertas Stasys Samalavičius
dr. Agnė Jakavonytė-Akstinienė
doc. dr. Jurgita Stasiūnienė
dr. Arnas Bakavičius
prof. dr. Gilvydas Verkauskas
prof. dr. Sigitą Lesinskienė
doc. dr. Marija Jakubauskienė
prof. dr. (HP) Janina Tutkuvienė

Organizacinis komitetas:

Kristina Marcinkevičiūtė
Viktorija Rakovskaitė
Austėja Grudytė
Justina Semenkovaitė
Matas Žekonis
Rokas Žekonis
Milvydė Marija Tamutytė
Augustė Senulytė
Miglė Miglinaitė
Rokas Bartuška
Damian Luka Mialkowskyj
Karina Mickevičiūtė
Jovita Patricija Druta
Emilija Šauklytė

Austėja Račytė
Tadas Abartis
Mindaugas Smetaninas
Rafal Sinkevič
Gerda Šlažaitė
Kamilė Čeponytė
Einis Novičenko
Benas Matuzevičius
Gabriela Šimkonytė
Ieva Ruzgytė
Milda Mikalonytė
gyd. rez. Valentinas Kūgis
gyd. rez. Gabrielė Bielinytė
Vėjas Vytautas Jokubynas

Deivilė Kvaraciejūtė
Julija Pargaliauskaitė
Paulius Montvila
Rūta Bleifertaitė
Alicija Šavareikaitė
Julija Kondrotaitė
Gediminas Gumbis
Joana Leščevskaja
Gabrielė Bajoraitė
Augustinas Stasiūnas
Odeta Aliukonytė
Robertas Basijokas
Elvin Francišek Bogdzevič

ISSN 2783-7831 (skaitmeninis PDF)

© Tezių autoriai, 2024

© Vilniaus universitetas, 2024

ETERINIO ALIEJAUS LIAUKUČIŲ DYDŽIO IR TANKIO ĮTAKA ETERINIO ALIEJAUS KIEKIUI *THYMUS PULEGIOIDES* FENOLINIŲ IR NEFENOLINIŲ CHEMOTIPŲ AUGALUOSE

Darbo autorė. Laurita ROŽYTĖ, V kursas.

Darbo vadovas. Dr. Kristina LOŽIENĖ, VU MF Biomedicinos mokslų institutas, Farmacijos ir farmakologijos centras.

Įvadas. Farmacijos pramonėje keturbriaunis čiobrelis (*Thymus pulegioides* L., Lamiaceae) naudojamas dėl eterinio aliejaus, pasižyminčio antimikrobinėmis, antioksidantinėmis, priešuždegiminėmis savybėmis. Rūšiai būdingas cheminis polimorfizmas ir yra išskiriamos dvi – fenolinių ir nefenolinių – chemotipų grupės, kurioms priklausančios *T. pulegioides* augalai skiriasi kvapu, eterinio aliejaus sudėtimi ir savybėmis. Kiek individas sukaupia eterinio aliejaus, galima sužinoti tik atlikus tyrimą, kuris yra ilgas ir brangus. Eterinis aliejus *T. pulegioides* augaluose kaupiasi eterinio aliejaus liaukutėse, kurių analizavimas mikroskopavimo būdu yra nesudėtingas, greitas ir nebrangus. Pavykus nustatyti ryšį tarp eterinio aliejaus kiekio ir eterinio aliejaus liaukučių rodiklių *T. pulegioides* fenolinių ir nefenolinių chemotipų individuose, būtų galima efektyviau vykdyti daugiau eterinio aliejaus sukaupiančių individų atranką jų natūraliose būveinėse su tikslu ateityje juos kultivuoti ir naudoti medicininiams tikslams.

Darbo tikslas. Iširti eterinio aliejaus liaukučių dydžio ir tankio įtaką eterinio aliejaus kiekiui *T. pulegioides* fenolinių ir nefenolinių chemotipų augaluose.

Darbo metodika. *T. pulegioides* 27 individų antžeminės dalys žydėjimo metu surinktos atskirai iš 5 skirtingų augaviečių ir išdžiovintos. *T. pulegioides* individų priiskyrimas fenolinių arba nefenolinių chemotipų grupei atliktas organoleptiškai pagal žaliavos ir/ar išskirto eterinio aliejaus kvapą. Eterinis aliejus iš *T. pulegioides* individų išskirtas hidrodistiliacijos būdu ir jo kiekis išreikštas procentais. Eterinio aliejaus liaukutėms tirti lako atspaudu metodu paruošti *T. pulegioides* lapų viršutinio ir apatinio epidermio anatomiciniai preparatai, mikroskopavimas atliktas Leica DM500 mikroskopu. Eterinio aliejaus liaukučių dydžiui įvertinti matuotas jų diametras lapų viršutiniame ir apatiniame epidermyje. Eterinio aliejaus liaukučių tankiui įvertinti skaičiuotas jų kiekis lapo viršutinio ir apatinio epidermio mm². Statistinė analizė atlikta MS Excel 2023 ir STATISTICA® 7 programomis.

Rezultatai. Nustatyta, kad *T. pulegioides* augalai vidutiniškai sukaupe 0,60 ± 0,35 proc. eterinio aliejaus, kuris tarp tirtų individų varijavo 0,12 – 1,4 proc. ribose. Eterinio aliejaus kiekis *T. pulegioides* fenolinių chemotipų individuose (0,78 ± 0,31 proc.) reikšmingai (p < 0,05) skyrėsi nuo kiekio nefenoliniuose individuose (0,45 ± 0,36 proc.).

T. pulegioides eterinio aliejaus liaukučių tankis lapo apatiniame epidermyje buvo didesnis ir patikimai ($p < 0,05$) skyrėsi nuo tankio viršutiniame epidermyje (atitinkamai $6,7 \pm 1,6$ ir $5,8 \pm 1,3$ liaukučių mm^2). Fenolinių chemotipų individuose vidutinis eterinio aliejaus liaukučių tankis lapo viršutiniame ir apatiniame epidermyje (atitinkamai $5,9 \pm 1,4$ ir $6,7 \pm 1,9$ liaukučių mm^2) buvo didesnis, tačiau reikšmingai nesiskyrė nuo tankio nefenoliniuose individuose (atitinkamai $5,6 \pm 1,2$ ir $6,6 \pm 0,9$ liaukučių mm^2). *T. pulegioides* augaluose nustatytas reikšmingas koreliacijos ryšys ($r = 0,469$, $p < 0,05$) tarp suminio (viršutiniame ir apatiniame epidermyje kartu paėmus) eterinio aliejaus liaukučių skaičiaus mm^2 lapo ploto ir eterinio aliejaus kiekio. Fenolinių chemotipų augaluose šis ryšys buvo stipresnis ($r = 0,782$, $p < 0,05$), nefenolinių chemotipų augaluose jis buvo nereikšmingas.

Didesnis eterinio aliejaus liaukučių diametras nustatytas lapo viršutiniame epidermyje ($63,0 \pm 2,3 \mu\text{m}$) ir patikimai ($p < 0,05$) skyrėsi nuo diametro apatiniame epidermyje ($61,4 \pm 2,0 \mu\text{m}$). Fenolinių chemotipų individuose vidutinis eterinio aliejaus diametras viršutiniame ir apatiniame lapo epidermyje (atitinkamai $63,2 \pm 2,6$ ir $61,5 \pm 2,3 \mu\text{m}$) buvo didesnis ir reikšmingai ($p < 0,05$) skyrėsi nuo diametro nefenolinių chemotipų individuose (atitinkamai $62,1 \pm 1,3$ ir $61,0 \pm 1,5 \mu\text{m}$). Reikšmingas koreliacinis ryšys tarp eterinio aliejaus kiekio ir eterinio aliejaus liaukučių diametro nenustatytas nei fenolinių, nei nefenolinių chemotipų augaluose.

Išvados. Norint iš *T. pulegioides* išskirti daugiau eterinio aliejaus, tikslinga rinkti fenoliniams chemotipams priklausančius individus, kadangi juose susikaupia daugiau eterinio aliejaus, o jo sudėtyje, kaip žinoma, yra farmakologiškai vertingo junginio – timolio. Fenolinių chemotipų augaluose nustatytas reikšmingas koreliacinis ryšys tarp suminio eterinio aliejaus liaukučių skaičiaus mm^2 lapo ploto ir eterinio aliejaus kiekio rodo, kad daugiau eterinio aliejaus sukaupiančius šių chemotipų individus nuo kitų būtų galima atskirti greitesniu ir pigesniu eterinio aliejaus liaukučių mikroskopavimo būdu.

Raktažodžiai. keturbriaunis čiobrelis; cheminis polimorfizmas; eterinio aliejaus liaukutės; eterinis aliejus.